

۱۳۸۹.۹

دانشگاه ارضیه

کارشناسی ارشد

روانشناسی تربیتی

عنوان

بررسی نرخ شیوع اعتیاد به اینترنت و رابطه آن با اضطراب

در نمونه‌های شخصیت‌بین دانشجویان دانشکده روانشناسی ارضیه

رشته روانشناسی

دکتر فرزانه پهلوانی

مربی

سید جواد

شماره ۳۰۴۶، ۱۴۴ مورد پذیرش
قرار گرفت.

به تاریخ ۸۸، ۴، ۲۴

و نمره ۱۸

پایان نامه خانم لیلا جوفا
هیأت محترم داوران با رتبه عالی

۱- استاد راهنما و رئیس هیأت داوران:

خانم دکتر سیرین آذر صفت

۲- استاد مشاور:

۳- داور خارجی:

آقای دکتر سید علی باره

۴- داور داخلی:

آقای دکتر عیسی ارگان

۵- نماینده تحصیلات تکمیلی:

آقای دکتر سدرجی

انواع خدمات در این زمینه
نمایندگاری

۱۳۸۹/۴/۸

حق طبع و نشر مطالب این پایان نامه
در انحصار دانشگاه ارومیه می باشد.

۱۳۸۶۰۹

تقدیم به:

پدر و مادر عزیزم که وجودم برایشان همه رنج
بود و وجودشان برایم همه مهر.

به همسر مهربانم که با صبر و محبت خود
همواره سختی های راه را بر من آسان ساخت.

و به پسر م، ستاره آسمان وجودم که قدمش
برایم همه خیر بود و برکت.

سپاس:

خداوند مهربان را که به من توفیق داد تا مرحله ای دیگر از کسب علم را با موفقیت طی کنم.

با تقدیر و تشکر از:

استاد عزیزم خانم دکتر فیروزه سپهریان آذر که در به پایان رساندن این پایان نامه از هیچ کمکی کوتاهی

نکرده و همواره با راهنمایی های خود من را یاری فرمودند.

استادان ارجمند جناب آقای دکتر عباس زاده و دکتر عیسی زادگان که قبول زحمت نموده و داوری این

پایان نامه را عهده دار بودند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: مقدمه و بیان مساله
۱	مقدمه
۲	بیان مساله
۵	ضرورت و اهمیت مساله
۷	اهداف تحقیق
۷	سوالها و فرضیه های تحقیق
۸	تعریف نظری و عملیاتی متغیرهای اصلی
	فصل دوم: گستره نظری و پیشینه پژوهش
۱۰	۱- اینترنت
۱۲	۲- بازیهای رایانه ای
۱۳	۳- اختلال اعتیاد به اینترنت
۱۳	۳-۱- تعریف
۱۵	۳-۲- نشانه ها و علائم اعتیاد به اینترنت
۱۷	۳-۳- ملاکهای تشخیص اعتیاد به اینترنت
۱۸	۳-۴- انواع اعتیاد به اینترنت
۱۸	۳-۵- ریشه های اعتیاد به اینترنت
۲۰	۳-۶- الگوهای نظری
۲۰	۳-۶-۱- الگوی مراحل تغییر پروچاسکا و نورکراس
۲۲	۳-۶-۲- الگوی شناختی رفتاری گروهل
۲۳	۳-۶-۳- نظریه
۲۴	۳-۶-۴- نظریه شناختی
۲۴	۳-۶-۵- نظریه شناختی رفتاری دیویس
۲۶	۳-۶-۶- نظریه اجتماعی فرهنگی
۲۶	۳-۶-۷- نظریه زیست پزشکی
۲۷	۳-۶-۸- نظریه روان پویایی و شخصیت
۲۸	۳-۷- پیامد های اعتیاد به اینترنت

۱۳۸۹/۴/۸
 وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
 سازمان سنجش آموزش کشور
 دفتر آزمون دکتری (گروه علوم انسانی)

۳۰	۳-۸- درمان
۳۲	۴- اضطراب
۳۲	۴-۱- علایم و نشانه های اضطراب
۳۳	۴-۲- انواع دوگانه اضطراب
۳۴	۴-۳- اختلال اضطراب فراگیر
۳۵	۴-۴- دیدگاههای مختلف در مورد اضطراب
۳۵	۴-۴-۱- دیدگاه زیست شناختی
۳۶	۴-۴-۲- دیدگاه روان پویایی
۳۶	۴-۴-۳- دیدگاه رفتارگرایی
۳۷	۴-۴-۴- دیدگاه شناختی
۳۷	۴-۴-۵- دیدگاه انسان گرایی و اصالت وجود
۳۷	۴-۴-۶- دیدگاه اجتماعی
۳۸	۵- شخصیت
۳۸	۵-۱- تیپ های شخصیتی A و B
۴۱	۵-۲- نظریه های مربوط به شخصیت
۴۱	۵-۲-۱- رویکرد روان کاوی
۴۱	۵-۲-۲- رویکرد نو روان کاوی
۴۲	۵-۲-۳- رویکرد شناختی
۴۲	۵-۲-۴- رویکرد رفتاری
۴۲	۵-۲-۵- رویکرد یادگیری اجتماعی
۴۳	۵-۲-۶- رویکرد انسان گرایی
۴۳	۵-۲-۷- نظریه اسلام درباره شخصیت
۴۴	۶- پیشینه تحقیقات
۵۰	خلاصه فصل

فصل سوم: روش پژوهش

۵۱	۱- روش تحقیق
۵۱	۲- جامعه آماری
۵۱	۳- گروه نمونه و روش نمونه گیری
۵۱	۴- ابزار تحقیق
۵۱	۴-۱- پرسشنامه اعتیاد به اینترنت (IAT)
۵۲	۴-۲- پرسشنامه اضطراب نجویان و همکاران
۵۳	۴-۳- پرسشنامه تیپ شخصیتی A یا B
۵۳	۵- روش گردآوری اطلاعات

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۵۴	۴-۱- شاخص های جمعیت شناختی متغیر های پژوهشی
۵۴	۴-۱-۱- میزان کاربری
۵۵	۴-۱-۲- جنسیت
۵۶	۴-۱-۳- نوع دانشگاه
۵۷	۴-۱-۴- رشته تحصیلی
۵۸	۴-۱-۵- نوع تیپ شخصیتی
۵۹	۴-۱-۶- میزان اضطراب
۶۱	۴-۲- تحلیل استنباطی یافته های پژوهشی
۶۱	فرضیه اول
۶۲	فرضیه دوم
۶۴	فرضیه سوم
۶۶	فرضیه چهارم

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۶۹	بحث در چهار چوب فرضیه ها
۶۹	فرضیه اول
۶۹	فرضیه دوم
۷۰	فرضیه سوم
۷۱	فرضیه چهارم
۷۲	بحث کلی
۷۴	محدودیت های تحقیق
۷۵	پیشنهادات
۷۶	فهرست منابع فارسی
۷۹	فهرست منابع لاتین
	پیوستها
	پرسشنامه اعتیاد به اینترنت
	پرسشنامه اضطراب
	پرسشنامه تیپ شخصیتی A یا B

فهرست جداول

- ۵۴ جدول ۴-۱- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر اساس میزان کاربری
- ۵۵ جدول ۴-۲- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر اساس جنسیت
- ۵۶ جدول ۴-۳- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر اساس نوع دانشگاه
- ۵۷ جدول ۴-۴- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر اساس رشته تحصیلی
- ۵۸ جدول ۴-۵- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر اساس تیپ شخصیتی
- ۵۹ جدول ۴-۶- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر اساس میزان اضطراب
- ۶۰ جدول ۴-۷- توزیع فراوانی آزمودنی ها بر اساس میزان اضطراب و تیپ شخصیتی
- ۶۱ جدول ۴-۸- نتایج آزمون t مستقل برای پسرها و دخترها
- ۶۲ جدول ۴-۹- نتایج آزمون همبستگی بین اعتیاد به اینترنت و اضطراب
- ۶۳ جدول ۴-۱۰- نتایج حاصل از تحلیل آنوای جهت مقایسه میانگین اضطراب کاربران
- ۶۴ جدول ۴-۱۱- نتایج آزمون t مستقل برای تیپ های شخصیتی A و B
- ۶۵ جدول ۴-۱۲- نتایج حاصل از تحلیل واریانس دوره
- ۶۶ جدول ۴-۱۳- نتایج آزمون رگرسیون
- ۶۷ جدول ۴-۱۴- نتایج آزمون رگرسیون با کد اسمی
- ۶۸ جدول ۴-۱۵- نتایج توصیفی داده های مربوط به نمونه ها به تفکیک دانشگاه
- ۶۸ جدول ۴-۱۶- نتایج حاصل از تحلیل آنوا

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۴- نتایج آزمون t مستقل برای پسرها و دخترها ۶۱
- نمودار ۲-۴- نتایج آزمون همبستگی بین اعتیاد به اینترنت و اضطراب ۶۲
- نمودار ۳-۴- نتایج آزمون t مستقل برای تیپ های شخصیتی A و B ۶۴

چکیده:

اختلال اعتیاد به اینترنت به عنوان یک اختلال تازه شناخته شده است که در کانون پژوهش‌های روانشناسان جای دارد و فضای جدیدی را برای انجام تحقیقات ایجاد کرده است. پژوهش حاضر با هدف بررسی میزان شیوع اعتیاد به اینترنت در میان دانشجویان و رابطه آن با اضطراب و مولفه‌های شخصیتی طراحی گردید.

بدین منظور ۳۳۰ نفر دانشجو (۱۶۷ پسر و ۱۶۳ دختر) از دانشگاه‌های ارومیه در سال تحصیلی ۸۷-۸۸، با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند و به سه پرسشنامه اعتیاد به اینترنت (یانگ، ۱۹۹۸)، اضطراب (نجاریان و همکاران، ۱۳۷۵) و تیپ شخصیتی A یا B پاسخ دادند. تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون و آزمون t مستقل انجام گرفت. چنین فرض گردید که: ۱- میزان شیوع اعتیاد به اینترنت در میان دختران و پسران دانشجو یکسان نیست. ۲- بین متغیر اضطراب و اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد. ۳- تیپ‌های شخصیتی A بیشتر از B به اینترنت معتاد می‌شوند. ۴- متغیرهای جنسیت، اضطراب، تیپ‌های شخصیتی و رشته تحصیلی پیش‌بینی‌کننده‌های معناداری برای اعتیاد به اینترنت هستند. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که میزان شیوع اعتیاد به اینترنت در پسران بیشتر از دختران می‌باشد ($P < 0/005$)، بین اعتیاد به اینترنت و اضطراب رابطه معنادار مثبت وجود دارد ($P < 0/01$)، همچنین افراد تیپ A نسبت به تیپ B بیشتر به اینترنت معتاد میشوند ($P < 0/005$) و متغیرهای جنسیت، اضطراب و رشته تحصیلی می‌توانند اعتیاد به اینترنت را به طور معناداری پیش‌بینی کنند ($P < 0/005$). به طور کلی با شناخت عوامل زمینه‌ساز می‌توان به افراد مستعد اعتیاد به اینترنت در استفاده بهینه از اینترنت کمک کرد.

کلید واژه‌ها: اعتیاد به اینترنت، اضطراب، مولفه‌های شخصیتی.

فصل اول

مقدمه و بیان مساله

اگر چه تکنولوژی زندگی بشر امروزی را متحول ساخته و دستاوردهای بسیار ارزشمندی را برای انسان به ارمغان آورده است با وجود این زندگی ماشینی قرن حاضر پیامدهای منفی ویژه‌ای را نیز به دنبال دارد. کامپیوتر و اینترنت یکی از محصولات تکنولوژی است که افراد در هر سن و طبقه اجتماعی و اقتصادی به شیوه‌های مختلف از آن استفاده می‌کنند. اگر چه مدت زیادی از تولید کامپیوتر نمی‌گذرد ولی در همین مدت کم توانسته زندگی بشر را به صورت چشمگیری متحول کند. استفاده از اینترنت در جامعه و در بین دانشجویان و دانش‌آموزان روز به روز بیشتر می‌شود و با وجود اینکه اینترنت وسیله‌ای سودمند برای جستجوی اطلاعات و برقراری ارتباطات بین فردی است، اما استفاده افراطی از آن اثرات منفی را به همراه دارد. از جمله پیامدهای منفی استفاده از اینترنت، «اعتیاد به اینترنت» است که توجه روانشناسان را به خود جلب کرده است. همانند دیگر اعتیادها، این اعتیاد نیز فرد را از خانواده و اطرافیان منزوی می‌سازد و می‌تواند منجر به آسیب سلامت روح و روان فرد شود. بنابراین با توجه به اینکه اینترنت به سرعت در حال وارد شدن به محیط خانه، مدرسه و شغلی افراد می‌باشد تحقیق و پژوهش در مورد آن امری ضروری است. در بررسی‌هایی که در کشورهای دیگر روی میزان شیوع اعتیاد به اینترنت صورت گرفته است از آن به عنوان نوعی اختلال نام برده‌اند، که باید مورد توجه و بررسی قرار گیرد. هدف پژوهش حاضر بررسی میزان شیوع اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان و رابطه آن با برخی از مولفه‌ها مانند اضطراب و مولفه‌های شخصیتی می‌باشد. زیرا با شناخت مولفه‌های زمینه‌ساز می‌توان به افرادی که آمادگی اعتیاد به اینترنت در آنها بالاست جهت استفاده بهینه از اینترنت آگاهی‌های کافی داده شود، تا از این طریق بتوان در کاهش اثرات روانشناختی اینترنت در کاربران اقدامات پیشگیرانه را به عمل آورد.

رشد روز افزون اینترنت در جهان زندگی انسانها را دگرگون کرده است. اینترنت با جذابیت‌های منحصر به فرد خود، بسیاری از نوجوانان و جوانان جامعه را مجذوب خود کرده است. از سوی دیگر مساله استفاده مفرط و آسیب شناسانه از این فناوری توجه روانشناسان را به خود جلب کرده است. گلدبرگ^۱ (۱۹۹۶، به نقل از کینگ، ۱۹۹۶) از اعتیاد جدیدی به نام اعتیاد به اینترنت صحبت کرده است، او از افرادی نام برده که برای دیدن مانیتور کامپیوترشان خانواده را رها کرده و علاقمند هستند که وقت خود را با کامپیوتر و سایت‌های مختلف اینترنت بگذرانند. گزارشهای پژوهشی حاکی از این است که استفاده زیاد برخی از افراد در مواردی مشکل آفرین گشته و به آسیب‌های اجتماعی، روانشناختی و شغلی منجر شده است (برنر^۲، ۱۹۹۷؛ یانگ^۳، ۱۹۹۷).

در کشورهای مختلف تحقیقاتی به منظور بررسی میزان شیوع اعتیاد به اینترنت و شناخت عواقب و اثرات آن انجام شده است. در تایوان (ینگ و تونگ^۴، ۲۰۰۴)، در کره (ونگ^۵، لی^۶ و چنگ^۷، ۲۰۰۳)، هندوستان (نلوا^۸ و آناند^۹، ۲۰۰۳) و هنگ‌کنگ (چک^{۱۰} و لیونگ^{۱۱}، ۲۰۰۴).

اعتیاد به اینترنت برای فرد معتاد عواقبی را به دنبال دارد، از جمله اینکه فعالیت‌های عمومی او را کاهش می‌دهد، چون فرد زمان بیشتری را صرف اینترنت می‌کند، بنابراین با مشکلات تحصیلی و روابط اجتماعی روبرو می‌شود لذا لازم است که میزان شیوع اعتیاد در میان جوانان ایرانی نیز مورد بررسی قرار بگیرد. به ویژه با توجه به اینکه جمعیت کشور ما جوان است و آنان به استفاده از فناوری گرایش دارند، اعتیاد به اینترنت می‌تواند به منزله یک آسیب مطرح باشد.

در طبقه‌بندی بیماریهای روانی (کاپلان و سادوک، ۱۳۸۶) اعتیاد به اینترنت را یک اختلال کنترل تکانه دانسته‌اند و آن را به عنوان وسواس اینترنت به صورت زیر توضیح داده‌اند، بسیاری از مبتلایان تقریباً تمام ساعات بیداری خود را در پایانه‌های رایانه‌ای می‌گذرانند. الگوهای استفاده آنها از رایانه تکراری و ثابت است و قادر نیستند در مقابل میل قوی به استفاده از رایانه یا «وب

1 - Goldberg

2 - Brenner

3 - Young

4 - Yang&Tung

5 - Whang

6 - Lee

7 - Chang

8 - Nalwa

9 - Anand

10 - Chak

11 - Leung

گردی» مقاومت کنند. معتادان به اینترنت ممکن است مجذوب پایگاه‌های خاصی شوند که نیازهای مشخصی را مرتفع می‌کنند (مثل خرید، مسایل جنسی، بازیهای تعاملی و غیره).

برای بررسی عوامل زمینه ساز اعتیاد به اینترنت باید به عوامل متعددی توجه کرد. از جمله باید بررسی شود آیا رابطه‌ای بین اضطراب و اعتیاد به اینترنت وجود دارد.

از اوایل دهه ۷۰ میلادی تاثیر دگرگونی‌های صنعتی بر زندگی افراد، مورد توجه نظریه‌پردازان و روانشناسان قرار گرفته است. عصر کنونی عصر اضطراب است و سرعت تغییر و مواجه شدن با موقعیت‌های مبهم و عدم پیش بینی دقیق، اضطراب بالایی ایجاد می‌کند. در هر صورت اضطراب به منزله بخشی از زندگی هر فرد، در همه جوامع به عنوان یک پاسخ مناسب و سازگار تلقی می‌شود. فقدان اضطراب یا اضطراب زیاد ممکن است ما را با مشکلات و خطرات قابل توجهی مواجه سازد. اضطراب در حد متوسط و سازنده، ما را وادار می‌دارد که برای انجام امور خود به موقع و مناسب تلاش کرده، بدین ترتیب زندگی خود را بادوام و بارورتر سازیم (ابوالقاسمی ۱۳۷۸، ص ۹).

اضطراب برآمده از کار با کامپیوتر از جمله موضوعاتی است که در کانون پژوهش‌های روانشناسان جای دارد.

علاوه بر اعتیاد به اینترنت، بازیهای رایانه‌ای نیز می‌توانند اعتیادآور باشند. گریفیتس^۱ (۱۹۹۵) آشکار ساخته است که رفتار اعتیادپذیر، فارغ از هر زمینه‌ای صرفاً واکنشی به مجموعه‌ای از موقعیت‌ها نیست بلکه بیشتر گرایش را نمایان می‌سازد که با گونه‌های ویژه‌ای از شخصیت همراه است.

به باور چندی از نویسندگان، شخصیت کاربران رایانه، عامل اصلی در پیدایش اعتیاد یا وابستگی به رایانه بود (مک کورداک^۲ ، ۱۹۷۹، به نقل از بری گانتز، ۱۳۸۳).

انواع خاص تیپ شخصیتی (B و A) در ابتدا توسط فریدمن و روزمن تعریف شدند. در حالیکه بعضی اشخاص به کمک باورهای غیرمنطقی برای خود استرس می‌آفرینند یا استرس‌های خود را تشدید می‌کنند، برخی دیگر استرس را در اثر رفتار تیپ A به وجود می‌آورند. افراد تیپ A خیلی مبارزه‌جو، رقابت‌پیشه، بی‌حوصله و پرخاشگر هستند. آنها خیلی سریع راه می‌روند، حرف

¹ -Griffiths

² - Mc corduck

می‌زنند و اگر دیگران کند کار کنند حوصله‌شان سر می‌رود. این افراد جنبه‌های منفی را پررنگ تر نشان می‌دهند. برعکس افراد تیپ B زندگی را خیلی آسان می‌گیرند و بیشتر به کیفیت زندگی اهمیت می‌دهند. این افراد منظم و محتاط می‌باشند. در نتیجه افراد تیپ A بیشتر مستعد استرس و اضطراب هستند و از آنجایی که بیشتر از افراد دیگر برانگیخته می‌شوند شاید آمادگی بیشتری برای اعتیاد به بازیهای رایانه‌ای نیز داشته باشند. بنابراین، بررسی این موضوع که آیا برخی تیپ‌های شخصیتی نسبت به سایر تیپ‌ها آمادگی بیشتری به معتاد شدن به اینترنت دارند نیز ضروری می‌باشد. لذا پژوهش حاضر به بررسی نرخ شیوع اعتیاد به اینترنت و مطالعه رابطه آن با اضطراب با توجه به مولفه‌های شخصیتی می‌پردازد.

با استفاده از نتایج حاصل از این پژوهش می‌توان به افراد مضطرب و همچنین افراد تیپ A این آگاهی را داد که در استفاده از اینترنت محتاط باشند، زیرا این افراد بیشتر از دیگران در معرض اثرات سوء اعتیاد به اینترنت می‌باشند. و همچنین می‌توان به خانواده چنین افرادی در مورد نشانه‌ها و علائم اختلال اعتیاد به اینترنت، آگاهی‌های لازم را ارائه کرد.

۳-۱- ضرورت و اهمیت مساله:

مفهوم اعتیاد که در واقع به معنی وابستگی فیزیکی به یک ماده می‌باشد، برای استفاده مفرط از اینترنت نیز به کار برده شده است. اصطلاحات متفاوتی برای توصیف این رفتار مورد استفاده قرار گرفته است، "اعتیاد به اینترنت" (بای^۱، لین^۲ و چن^۳، ۲۰۰۱ به نقل از یلویس^۴، ۲۰۰۷).

استفاده بیمارگونه و وسواسی از اینترنت (دیویس، ۲۰۰۱) استفاده مرضی از اینترنت و غیره. ولی عناوین «اختلال اعتیاد به اینترنت» و «استفاده مرضی از اینترنت» معمول‌تر از دیگر اصطلاحات می‌باشند.

پژوهشگران سندرمی از اشتغال فکری شدید به استفاده از اینترنت را شرح داده‌اند که شامل موارد زیر می‌باشد:

بیش از حد به اینترنت وصل بودن، استفاده بی‌اختیار و وسواسی از اینترنت، مشکل داشتن در تنظیم زمان استفاده از اینترنت و داشتن این احساس که جهان خارج از اینترنت، خسته کننده است (چون^۵، ۲۰۰۱؛ فابین^۶ و فردی^۷، ۲۰۰۱، به نقل از یلویس، ۲۰۰۷) و در نهایت کاهش یافتن ارتباط اجتماعی و افزایش یافتن تنهایی و افسردگی (نالوا و آناند، ۲۰۰۳؛ ونگ، لی و چنگ، ۲۰۰۳).

طی سالهای اخیر مطالعات زیادی در مورد استفاده از اینترنت صورت گرفته است برای مثال برنر (۱۹۹۷) نشان داد که اغلب کاربران اینترنت بیان می‌کنند که اینترنت با فعالیت‌های آنها در تداخل است و بخشی از کاربران مشکلاتی را در رابطه با اینترنت گزارش داده‌اند که شبیه به اعتیاد می‌باشد.

در کره جنوبی اعتیاد به اینترنت یکی از جدی‌ترین موضوعات در رابطه با سلامت عمومی می‌باشد- دولت تخمین زده است که ۲۱۰۰۰۰ بچه در کره جنوبی بیمار اینترنتی و نیاز به درمان دارند که ۸۰/۱۰۰ آنها ممکن است نیازمند دارو باشند و تقریباً $\frac{1}{4}$ آنها

---

1 - Bai
2 - Lin
3 - Chen
4 - Yellowless
5 - Chun
6 - Fabian
7 - Furedi

باید در بیمارستان بستری شوند. و در حدود ۱/۲ میلیون در معرض خطر اعتیاد هستند و در چین گزارش شده است که ۱۳/۷ درصد از نوجوانان جزء کاربران اینترنت می‌باشند و حدود ۱۰ میلیون نفر به عنوان معتاد در نظر گرفته شده‌اند (دیوید^۱، ۲۰۰۸).

تحقیقات اخیر در ۲۰۰۶ نشان می‌دهد که ۰/۷۳ از بزرگسالان (در حدود ۱۴۷ میلیون نفر) در ایالات متحده آمریکا کاربران اینترنت هستند که در مقایسه با سال ۲۰۰۵ که این میزان ۰/۶۶ (در حدود ۱۳۳ میلیون نفر) بود افزایش یافته است. و تخمین زده‌اند که تقریباً ۰/۶ کاربران از اعتیاد اینترنتی رنج می‌برند (یانگ، ۲۰۰۷).

با توجه به اینکه اینترنت در ایران هر روز فراگیرتر می‌شود و تنها چهارده سال از ورود این تکنولوژی به ایران می‌گذرد، ضریب نفوذ اینترنت در ایران از متوسط آسیا بالاتر رفته و در خاورمیانه نیز به مقام اول دست یافته است. در حالیکه شمار کاربران اینترنت در سال ۱۹۹۴ از ۲۵۰ هزار نفر فراتر نمی‌رفت اما اکنون بیش از ۵/۲ میلیون ایرانی به طور دائم و ۵/۳ میلیون نفر به صورت غیر دائم از اینترنت استفاده می‌کنند. به این ترتیب ضریب نفوذ اینترنت از صفر در سال ۱۳۷۳ به ۳/۵ در سال ۱۳۸۱ افزایش یافته است (فصلنامه مرکز تحقیقات مخابرات ایران، به نقل از داوود آبادی، ۱۳۸۴).

با توجه به اینکه اینترنت به سرعت در حال وارد شدن به محیط خانه، مدرسه و شغلی افراد می‌باشد، و به صورت غیرقابل انکاری روی شیوه ارتباط افراد و رفتار آنها تاثیر دارد، بررسی و پژوهش در این زمینه لازم است و از آنجا که پیش بینی می‌شود این اختلال با اضطراب و تیپ شخصیتی افراد در ارتباط باشد پژوهش حاضر در راستای بررسی این موارد طراحی شده است.

---

^۱ - David

۴-۱- اهداف تحقیق

هدف کلی این پژوهش بررسی نرخ شیوع اعتیاد به اینترنت و مطالعه رابطه آن با اضطراب با توجه به مولفه‌های شخصیتی در دانشجویان دختر و پسر دانشگاه‌های ارومیه می‌باشد.

علاوه بر این هدف کلی موارد زیر نیز از اهداف تخصصی پژوهش حاضر می‌باشد.

- ۱) بررسی میزان شیوع اعتیاد به اینترنت در میان دختران و پسران.
- ۲) مطالعه ارتباط بین اضطراب و اعتیاد به اینترنت.
- ۳) مطالعه ارتباط بین مولفه‌های شخصیتی نوع A و B و اعتیاد به اینترنت.

۵-۱- سؤالیهای تحقیق

تحقیق حاضر درصدد پاسخگویی به سؤالات زیر می‌باشد:

- ۱- چه کسانی بالقوه کاندیدهای خوبی برای معتاد شدن به اینترنت هستند؟
- ۲- چه تفاوتی در میزان شیوع اعتیاد به اینترنت در بین دختران و پسران وجود دارد؟
- ۳- بین اعتیاد به اینترنت و مولفه‌های شخصیتی (A و B) کاربران چه رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۴- آیا رابطه‌ای بین اضطراب و اعتیاد به اینترنت وجود دارد؟

۶-۱- فرضیه‌های تحقیق

با توجه به مبانی نظری و در راستای سؤالیهای پژوهشی، فرضیه‌های زیر ارائه می‌گردد.

- ۱- میزان شیوع اعتیاد به اینترنت در میان دختران و پسران دانشجو یکسان نیست.
- ۲- بین متغیر اضطراب و اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد.
- ۳- تیپ‌های شخصیتی نوع A بیشتر از نوع B به اینترنت معتاد می‌شوند.
- ۴- متغیرهای جنسیت، تیپ شخصیتی، اضطراب و رشته تحصیلی پیش‌بینی کننده‌های معنی‌داری برای اعتیاد به اینترنت هستند.

۱-۷- تعریف نظری و عملیاتی متغیرهای اصلی

این پژوهش به بررسی میزان شیوع اعتیاد به اینترنت و مطالعه رابطه آن با اضطراب با توجه به مولفه‌های شخصیتی می‌پردازد. متغیرهای اصلی این پژوهش اعتیاد به اینترنت، اضطراب و مولفه‌های شخصیتی می‌باشد.

الف: تعاریف نظری

اعتیاد به اینترنت:

استفاده بیش از حد و بیمارگونه از اینترنت که باعث دور شدن فرد از دوستان و خانواده‌اش می‌شود و اختلالات رفتاری یا شخصیتی را در وی ایجاد می‌کند، «اعتیاد به اینترنت» نامیده می‌شود.

اضطراب:

منظور از اضطراب، هیجان ناخوشایندی است که با اصطلاحاتی مانند «نگرانی»، «دلشوره»، «وحشت» و «ترس» بیان می‌شود و همه ما آدمیان درجاتی از آن را گاه‌گاه تجربه می‌کنیم.

شخصیت:

شخصیت بیانگر آن دسته از ویژگیهای فرد یا افراد است که شامل الگوهای ثابت فکری، عاطفی و رفتاری آنهاست (پروین، جان، ۱۳۸۱).

ب: تعاریف عملیاتی

اعتیاد به اینترنت:

در پژوهش حاضر نمرات کاربران در تست اعتیاد به اینترنت (IAT)، یانگ (۱۹۹۸) معیار اعتیاد به اینترنت محسوب می‌شود. اضطراب: